

HROBOVÉ TICHŔ *v médiách*

**Téma zmeny klímy
v hlavných regionálnych médiách
dostupných v okresoch Kežmarok,
Rimavská Sobota a Rožňava**

Priatelía Zeme-CEPA
2019

Tento dokument bol vypracovaný v rámci projektu „Od energetickej závislosti k sebestačnosti: tvorba udržateľnej energetickej politiky vo vidieckych regiónoch“ (kód ITMS2014+ 314011Q453) a spolu s ďalšími analýzami tvorí podklad pre návrh podmienok pre etablovanie novej disciplíny vo verejnej politike na Slovensku: udržateľnej energetickej politiky na úrovni okresov. Pri jeho tvorbe boli využité výsledky prieskumu v troch cieľových okresoch a kvantitatívna a kvalitatívna analýza výstupov regionálnych médií vo vzťahu k témam zmena klímy a energetika.

Priatelia Zeme-CEPA považujú tento dokument za otvorený a privítajú konštruktívne podnety a pripomienky k uvedeným zisteniam a záverom.

Kontaktná adresa: energia@priateliazeme.sk

2019 Priatelia Zeme-CEPA

Zostavil: Juraj Zamkovský

Podklady: Helena Zamkovská

Spolupracovali: Mariana Michalková, Helena Zamkovská a Peter Očenáš

Foto: morguefile.com

Grafická úprava: Richard Watzka

Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

OBSAH

Úvod	2
Metodický postup	3
Kvantitatívna analýza	3
Kvalitatívna analýza.....	4
Zistenia	5
Nevyužitá príležitosť	5
Povrchnosť	6
Ideologická predpojatosť	8
Svetlé výnimky	9
Záver	12
Príloha 1: Monitorované regionálne médiá v cieľových okresoch	14
Príloha 2: Kľúčové slová, slovné spojenia a ich gramatické variácie zvolené pre analýzu regionálnych médií	15
Príloha 3: Porovnanie výskytu hľadaných kľúčových slov v hlavných tlačných médiách s celoslovenskou a regionálnou pôsobnosťou	16
Príloha 4: Príklady dobrej mediálnej praxe	19

ÚVOD

Médiá spolu s formálnym a neformálnym vzdelávacím systémom významne prispievajú k utváraníu vzťahu populácie k svojmu bezprostrednému aj širšiemu prostrediu. Formujú postoje ľudí k problémom, ktorým čelia alebo ktoré hrozia a rozvíjajú alebo naopak potláčajú ich schopnosť rozumieť ich kontextu, predvídať vývoj problémov, hodnotiť situáciu, v ktorej sa nachádzajú a rozhodovať o výbere osobných aj skupinových stratégií, ako problémom čeliť alebo sa na problémy adaptovať.

Je jasné, že v každom regióne tvoria médiá s obmedzenou regionálnou pôsobnosťou iba doplnkový zdroj informácií pre verejnosť. Hlavným masovokomunikačným prostriedkom v nich ostávajú hlavné elektronické a tlačené médiá s celoslovenskou pôsobnosťou. Napriek tomu, vzhľadom na relatívne priamočiarejší vplyv miestneho dopytu na kvalitu výstupov regionálnych médií oproti kľúčovým masmédiám s celoslovenskou pôsobnosťou sme považovali za žiadúce analyzovať pôsobenie regionálnych médií na verejnú mienku v troch okresoch. Práve v nich sa totiž začína budovať pilotná koordinačná infraštruktúra na rozvoj udržateľnej regionálnej energetiky. Ide o okresy Kežmarok, Rimavská Sobota a Rožňava.

Našou úlohou preto bolo zistiť mieru citlivosti regionálnych médií v týchto troch okresoch k téme klimatickej zmeny ako jednej z hlavných environmentálnych, bezpečnostných, sociálnych aj ekonomických výziev 21. storočia a posúdiť schopnosť regionálnych médií zabezpečiť verejnú informovanosť a pritom brať do úvahy širší kontext a kľúčové súvislosti.

Zaujímala nás nielen početnosť výskytov kľúčových slov priamo súvisiacich s uvedenou témou v regionálnych médiách v cieľových regiónoch, ale najmä informačná úroveň a kvalita článkov, v ktorých sa zvolené kľúčové slová vyskytli. Hodnotili sme, do akej miery regionálne médiá prinášajú verejnosti, lokálnym politikom aj mienkotvorným osobnostiam informácie o zmene klímy na úrovni aktuálneho poznania, vecne správne a v kontexte a či regionálne médiá prispievajú k zvyšovaniu verejného povedomia o bezprostredných aj širších súvislostiach zmeny klímy alebo naopak, či vnímanie reality skresľujú a deformujú.

Pre vytváranie novej regionálnej energetickej politiky, ktorej ambíciou bude pružne reagovať na vývojové trendy a vymaniť Slovensko z role klimatického spiatočníka v rámci EÚ a najmä pre udržanie takejto politiky a jej dynamický rozvoj sú odpovede na položené otázky mimoriadne dôležité. Médiá sú totiž jedným z najvýznamnejších faktorov generujúcich alebo naopak pacifikujúcich dopyt po konkrétnej politike.

METODICKÝ POSTUP

Kvantitatívna analýza

Vo vybraných hlavných regionálnych tlačných médiách v cieľových okresoch (Príloha 1a) sme vyhledali články publikované v období od 01.01.2014 do 31.12.2018, v ktorých sa vyskytlo aspoň jedno zo zvolených kľúčových slov a slovných spojení súvisiacich s klimatickou zmenou alebo ich gramatické variácie (Príloha 2). Prieskum sme rozšírili o regionálne tlačné a internetové médiá, ktoré použitý monitorovací systém nezachytil (Príloha 1b). Z nich sme pre sledované obdobie od 01.01.2010 do 30.04.2019 vyseletovali články, v ktorých sa vyskytlo niektoré z rovnakých kľúčových slov a slovných spojení. Články, ktoré už podľa názvu prezrádzali svoj komerčný charakter (napr. motoristické reklamy na elektromobily), prípadne oznamy o rôznych podujatiach alebo zápisy zo stretnutí, sme z výberu vylúčili.

Tabuľka 1: Výskyt kľúčových slov a spojení v tlačných regionálnych médiách

Tlačené regionálne médiá	Počet článkov s výskytom kľúčových slov		
	Spolu	Vybrané články na analýzu	Vyradené články (reklama, iné)
Hlavné	346	104	5
Ostatné	400	121	3
Spolu	746	225	8

Tabuľka 2: Výskyt kľúčových slov a spojení podľa skupín (Príloha 2) v tlačných regionálnych médiách

Skupina kľúčových slov a spojení	Počet výskytov v článkoch	
	Hlavné tlačené regionálne médiá (01.01.2014 do 31.12.2018)	Ostatné tlačené a internetové regionálne médiá (01.01.2010 do 30.04.2019)
1	154	157
2	7	34
3	45	32
4	143	36
5	91	280
Spolu	440	539

Publikované výstupy sme zaradili do databázy v členení: médium – číslo/vydanie – názov článku – strana – dátum uverejnenia – výskyt kľúčových slov. Veľká prevaha výstupov zaradených do databázy patrí k spravodajskému žánru.

Kvalitatívna analýza

Z databázy sme proporčne podľa rokov vybrali 30 % publikovaných článkov v každom médiu, u ktorých sme hodnotili ich obsah a kvalitu podľa nasledujúcich troch kritérií:

Obsahová zrelosť: Identifikácia súvislostí medzi opisovaným problémom (predmetom článku) a globálnymi trendami s vysvetlením naliehavosti problému, správne vystihnutie pointy zobrazenej problematiky verzus deformované (rezortné, komerčné) vnímanie problému, predstavenie problému v kontexte alebo vytrhnutosť z kontextu („momentálne“ verzus „perspektívne“, „dielčie“ verzus „komplexné“).

Hodnotiaca škála: 0 – žiadna obsahová zrelosť, 1 – náznak/veľmi nedostatočná, 2 – náznak/čiasťočná, 3 – úplná obsahová zrelosť.

Faktická presnosť: Vecná presnosť a primeranosť (podpora opisovaného problému faktami v kontexte klimatického rozvratu), správny výber predstavených faktov (informácia verzus dezinformácia).

Hodnotiaca škála: 0 – dezinformácia, 1 – žiadna faktická presnosť, 2 – náznak/čiasťočná, 3 – úplná faktická presnosť.

Adresnosť: Aktuálnosť opisovaného problému „tu a teraz“ v kontexte rozvratu klímy, súvislosť medzi problémom, jeho riešením a každodenným životom ľudí, „praktickosť“ nosnej informácie/posolstva článku, schopnosť článku usmerniť správanie ľudí alebo subjektov, využitie zobrazenej témy (problému) mobilizovať aktivitu ľudí proti príčinám a dôsledkom rozvratu klímy.

Hodnotiaca škála: 0 – žiadna adresnosť, 1 – náznak/veľmi nedostatočná, 2 – náznak/čiasťočná, 3 – úplná adresnosť.

ZISTENIA

V nasledujúcich častiach predstavujeme hlavné zistenia, ktoré sa týkajú úrovne a spôsobu, akými sledované regionálne médiá predstavujú tému zmeny klímy vo verejnom priestore v okresoch Kežmarok, Rimavská Sobota a Rožňava.

Nevyužitie príležitosti

Napriek tomu, že v sledovanom období sa vyskytlo veľké množstvo bezprostredných, „rukolapných“ a významných príležitostí upozorniť čitateľov hodnotených regionálnych médií na príčiny, riziká a dôsledky meniacej sa klímy a ich priame aj nepriame súvislosti s každodenným životom ľudí, regionálne médiá tieto otvorené „prihrávky na smeč“ väčšinou buď veľkým oblúkom obišli alebo sa ich dotkli iba povrchno a skresľujúco.

Týka sa to najmä článkov komentujúcich extrémny počasie a ich rastúcu frekvenciu (ničivé povodne, privalové dažde, víchrice, mimoriadne suchá a teplotné rekordy). Veľká väčšina článkov iba opisuje spôsobené škody a obmedzuje sa na ich kvantifikáciu. Za príčinu škôd sú označované prírodné živly a vrtochy počasia. Články vôbec – väčšinou ani v náznakoch – neobjasňujú príčiny, povahu, rozsah a kontext poveternostných extrémov. Neupozorňujú na príčinnú súvislosť medzi ich čoraz častejším výskytom a rastúcim rozsahom a neudržateľnými spotrebnými stereotypmi jednotlivcov aj celej spoločnosti. Nekonfrontujú čitateľa, úrady ani biznis s nepríjemnou pravdou. Namiesto klimatológom nechávajú vývoj komentovať zväčša meteorológom.

Prietrž mračien, na akú Rožňavčania len tak nezabudnú. Nedela bola v meste naozaj mimoriadna. Počas vystrájanja počasia sa viacerými časťami Rožňavy valila nielen voda, ale aj autá...

Rožňava zasiahnutá veľkou vodou: na tak rozsiahlu povodeň si nepamätajú ani ostrieľaní hasiči, 2013
(roznavadnes24.sk)

Výskyt uvedenej vysokej teploty vzduchu je v danej ročnej dobe a oblasti veľmi zriedkavý a pravdepodobnosť poškodenia zdravia a ohrozenia života spôsobeného nadmerným zaťažením organizmu u niektorých osôb je vysoká...

Po kolapse z tepla skončilo v nemocnici už viac ako desať ľudí. Teploty budú stúpať, 2017
(rimava.sk)

Prívalový dážď zasiahol obec popoludní, zanechal za sebou spúšť. Počas intenzívnych búrok spadlo v Revúcej a jeho okolí viac ako 130 litrov zrážok na štvorcový meter. V Revúcej taktiež zaznamenali krúpy s priemerom dva centimetre...

Revúcu a okolie zasiahla prívalová povodeň. Voda ničila domy aj záhrady, 2016
(Korzár)

Vytrvalé obchádzanie kontextu najväznejšej výzvy, pred ktorou ľudstvo stojí, sa deje v čase, keď má každý – vrátane žurnalistov a redaktorov – k dispozícii dostatok odborných faktov, podkladov a hodnotení klimatológov. Prístup k nim je všeobecný a on-line. Globálne otepľovanie a jeho antropogénna povaha sa v serióznych odborných aj populárnych médiách bežne prezentujú ako kľúčový faktor rastúcej frekvencie extrémnych prejavov počasia. Ak túto súvislosť médiá úmyselne alebo z nevedomosti ignorujú, deformujú vnímanie reality vo verejnej mienke. Takáto deformácia verejnej mienky – ak je dlhodobá a plošná – sa potom stáva ťažko prekonateľnou spoločenskou barikádou proti systémovým pokusom o zmierňovanie príčin globálneho otepľovania.

Extrémy počasia sú témy s najväčšou schopnosťou zaujať verejnosť bez ohľadu na postavenie, ekonomickú situáciu, stupeň vzdelania, vek, región alebo svetonázor. Dopadajú na každého, sú všadeprítomné, produkujú

neignorovateľné škody, sú zdrojom nepríjemností pre všetkých a sú a budú stále častejšie. Ponúkajú preto mimoriadnu šancu zvyšovať environmentálnu gramotnosť celej populácie. A vďaka nej podporovať informovanú a kvalifikovanú reakciu ľudí aj inštitúcií na ich príčiny, a to na všetkých úrovniach.

Čoraz častejšie extrémny počasie práve pre svoj všeobecný bezprostredný negatívny vplyv na všetkých sú tak príležitosťou k objasňovaniu priamej úmery medzi správaním sa jednotlivcov, samospráv, firiem aj štátov a „splodinami“ tohto správania. Poznanie súvislostí je prvoradým predpokladom k akejkoľvek zmene. Ich zahmlievanie a ignorovanie naopak konzervuje stereotypy správania na všetkých úrovniach (v doprave, bývaní, obchode, priemysle, spotrebe atď.). Presne tie sa však podľa vedcov musia radikálne, takmer bleskovo a pritom globálne zmeniť, pokiaľ má moderná civilizácia technicky, ekonomicky a organizačne zvládnuť dôsledky destabilizovanej klímy.¹

Hodnotené regionálne médiá práve tu flagrantne zlyhávajú.

Iba 6 % hodnotených výstupov regionálnych médií predstavili zobrazovaný problém (napr. meteorologické extrémny) v zrozumiteľnom kontexte, z ktorého je zrejmé, že sú výsledkom dlhodobého otepľovania spôsobeného najmä emisiami skleníkových plynov zo spaľovania fosílnych palív a 12 % všetkých článkov tento kontext naznačili alebo ho čiastočne predstavili. V 14 % článkov je súvislosť medzi opisovaným problémom a zmenou klímy naznačená veľmi nedostatočne a až dve tretiny článkov kontext úplne obišli bez akejkoľvek zmienky. Vyše polovica všetkých výstupov v hodnotených regionálnych médiách (52 %) ani v náznaku nespomenula súvislosť medzi správaním ľudí a zobrazovaným problémom (napr. rastúcej frekvencii povodní, prívalových dažďov, sucha, šírenia škodcov, rozširovanie roznášačov chorôb a podobne) a ďalšia plná štvrtina (25 %) túto súvislosť naznačila iba veľmi nedostatočne.

Ak majú vedci pravdu v tom, že trend globálneho otepľovania sa dá zmeniť jedine zastavením emisií skleníkových plynov (teda úplným a rýchlym prechodom na bezuhlíkovú ekonomiku), potom kvalitatívna analýza článkov regionálnych médií potvrdzuje, že regionálne médiá odporúčania vedcov v lepšom prípade zahmlievajú, v horšom prípade pred nimi verejnosť „chránia“.

Povrchnosť

Alarmujúco vysoký podiel hodnotených výstupov poskytuje čitateľovi iba neúplný „výsek“ komplexného problému. Často navádzajú pozornosť na jeho málo podstatné rysy, zamieňajú príčiny a následky a sústreďujú sa na technické a technologické aspekty. Zmena klímy a „ekológia“ sa síce skloňuje, ale väčšinou iba formálne, nekvalifikovane a skreslene.

...Slnecnú energiu je možné využívať aj napríklad na osvetlenie tmavých zákutí či uličiek v obciach aj v mestách. Riešením môže byť solárne osvetlenie, ktoré využíva dvojstranné solárne panely. Tie dokážu osvetliť okolie rovnako dobre ako svietidlá napájané z verejnej siete. Tento spôsob je navyše lacnejší ako osvetlenie klasickým spôsobom a môže tak ušetriť aj rozpočet.

Zelená energia v našom meste, 2016
(Gemerské zvesti)

1 Podľa Medzivládneho panelu OSN o zmene klímy (IPCC, vedecký orgán OSN od roku 1988 poverený úlohou priebežne hodnotiť riziká zmeny klímy) je rast priemernej globálnej teploty povrchu Zeme od priemyselnej revolúcie vo veľmi významnej miere spôsobený antropogénnymi vplyvmi, predovšetkým spaľovaním fosílnych palív. V správe publikovanej v októbri 2018 IPCC uviedol, že podmienkou k splneniu hlavného záväzku Parížskej dohody (udržať rast priemernej globálnej teploty do 1,5 °C do konca 21. storočia) je nevyhnutné do roku 2030 znížiť globálne emisie CO₂ o 45 % oproti roku 2010 a dosiahnuť úplnú uhlíkovú neutralitu do roku 2050. Podľa IPCC už najbližšia dekáda rozhodne o tom, či je ľudstvo schopné aspoň obmedziť negatívne dôsledky zmeny klímy na zvládateľnú úroveň.

Elektrické autá sú totiž výrazne ekologickejšie. Ich hlavný problém je v cene...

Štát chce rozbehnúť elektromobilitu. Zadotuje kúpu áut, 2016
(Korzár)

V susedných krajinách pritom platia ľudia za podporu energií šetrných k prírode výrazne menej...

Ľudia platia príliš veľa za elektrinu, 2017
(Korzár)

Ak by školský systém vybavil priemerného čitateľa všeobecnými vedomosťami o kontexte rozvratu klímy v celej jeho šírke a vstúpil by mu povedomie o vzťahu medzi príčinami a dôsledkami napríklad poveternostných extrémov, stručné mediálne komentáre a štíhle spravodajské články zamerané iba na ich vypuklé detaily (priebeh, parametre a škody) by nemuseli byť veľkým problémom. To ale v tomto prípade neplatí.

V hodnotení úlohy regionálneho školstva pri formovaní porozumenia a postojov mladej generácie k téme zmena klímy, ktoré sme vykonali takmer paralelne s analýzou regionálnych médií, sme totiž dospeli k záveru, že súčasný vzdelávací systém vedie k tomu, že základné a stredné školy až na výnimky vôbec negarantujú kvalitnú prípravu mladej generácie na život v ére hrozivo sa meniacej klímy. Naopak, školy majú tendenciu vytvárať a posilňovať v mladej generácii neudržateľné stereotypy správania, ktoré podporujú klimatický rozvrat a ktoré sa dajú neskôr v zrelšom veku iba veľmi ťažko meniť. Absolventi regionálneho školstva (tvoria drvivú väčšinu populácie krajiny: v okresoch Kežmarok asi 89 %, Rimavská Sobota asi 88 % a Rožňava asi 86 %) sú tak odsúdení formovať svoje životné postoje a návyky na základe zmesi virtuálnych a mediálnych posolstiev pochybnej kvality.²

Zlyhávanie regionálnych médií v existujúcom kontexte je spoločenským problémom, ktorý nemožno ignorovať. Ich povrchnosť pri informovaní o javoch, ktoré súvisia so zmenou klímy, je v takejto situácii ďalším faktorom, ktorý ovplyvňuje úroveň všeobecného environmentálneho povedomia a správania ich čitateľov. Vedie spoločnosť k ľahostajnosti voči globálnemu otepľovaniu. To môže mať vážne spoločenské dôsledky.

Hoci milovníci tepla sa v roku 2018 mohli tešiť z letného počasia, hlavy v smútku však mali poľnohospodári...

Minuloročné sucho poľnohospodárom neprialo. R. Sobota patrí medzi najpostihnutejšie okresy, 2019
(rimava.sk)

...silné ničivé vetry v Tatrách sú bežnou súčasťou tunajšej klímy...

Pred 12 rokmi zmenila tatranská bora tvár Vysokých Tatier, 2016
(Kežmarský informačný expres)

Doslova na prvej rane ničiacej vody boli všetky štyri dovedy fungujúce športoviská... Starý futbalový štadión, ktorý je celý pod nánosom bahna sa bude veľmi ťažko spamätávať z tohto šoku. Susediaci novobudujúci sa lukostrelecký areál si tiež vytrpel to najťažšie a väčšina drahých terčovníc je nenávratne preč. Zachránené sú aspoň luky, šípy a hlavne entuziazmus tunajších lukostrelcov.

Športové objekty si „užili“ svoje, 2010
(Noviny Kežmarok)

² Hrobové ticho v školách: zmena klímy a energetika v školských osnovách a vo vyučovacej praxi v regionálnom školstve v okresoch Kežmarok, Rimavská Sobota a Rožňava. Priatelia Zeme-CEPA, 2019.

Pred štyrmi rokmi sme už ráno 25. októbra odhrňali sneh. Všetko bolo biele. Teraz môžeme chodiť po dvore v krátkych rukávoch,“ hovorí Peter Andrassy, bývalý starosta. Teplý november si pochvaľuje. „Doteraz sme ušetrili minimálne tretinu dreva,“ hovorí. Pani Magdaléna ...spomenie zimu, kedy v Ďubákove namerali až extrémnu zimu, a to mínus 24 stupňov Celzia. „Ďubákovčania sú skôr zvyknutí na zimu ako teplo. Teplé počasie však nám všetkým vyhovuje. Ušetríme na kúrení.

Zemiaky vyberali bosí, 2015
(Novohradské noviny)

Ide o celosvetový problém. Podľa vedúceho klimatického programu organizácie Public Citizens Davida Arkusha „k ľahostajnosti (väčšiny Američanov, pozn. JZ) významne prispieva skutočnosť, že médiá nepokrývajú zmeny klímy dostatočne. Ak sa má verejnosť konečne prebrať a domáhať sa riešenia skôr, než kríza prerastie do katastrofy, potrebujeme oveľa kvalitnejšie spravodajstvo.“

Ideologická predpojatosť

Kvalitu médií nepochybne určuje – popri niektorých iných vplyvoch – najmä spôsob ich ekonomického usporiadania. Spochybňovanie vážnosti klimatického rozvratu, jeho bagatelizovanie a účelové vytlačanie zmeny klímy z verejnej diskusie je bežné najmä v komerčných médiách. Ak by to nerobili, rozsypal by sa celý systém mýtov a dogiem, ktoré pomáhali etablovať vo verejnej mienke a ktorým v poslednom polstoročí podľahla verejná politika a podriadila sa im celá globálna politická a ekonomická architektúra. Týka sa to najmä slepej viery v potrebu trvalého ekonomického rastu a hlboko zakorenenej tézy o škodlivosti regulácie biznisu kvôli ochrane životného prostredia.

Ústavný zákaz vývozu vody je žiarivý príklad hlúpnutia politiky, keď politikom, dolujúcim preferencie, agendu čoraz väčšmi diktujú bláznivé vlny a hystérie na internete. Podobný efekt... vidíme aj v kampani za zákaz ťažby uránu, ktorý tiež vyústil až do zbytočného zákona. A zatiaľ čo voda a urán sú drobnosti, ktoré sa zďaleka míňajú s vážnou agendou, stokrát vážnejší je prípad bridlicového plynu. Ten by vedel zásadne znížiť energetickú závislosť Európy na Rusku a urobiť európsky priemysel konkurenčnejším, avšak kampane pošahaných aktivistov už vyústili do zákazov tzv. frakovania hore-dole po Európe (napr. aj v Česku). Hlúposť politike vládne, a aj si ju krvavo zaplatíme.

Ako hlúpne politika, 2014
(Korzár)

Ani v tomto prípade vôbec nejde o izolovaný problém vybraných regionálnych médií na Slovensku, ale o celosvetový jav. Podľa britského denníka Guardian dôsledné informovanie o súvislostiach rozvratu klímy totiž odhaľuje, že „civilizácia beží podľa programu, ktorého podstatou je poháňať prítomnosť vykrádaním budúcnosti, teda snažiť sa o nekonečný rast na konečnej planéte. Vyžadovalo by to... informovať ľudí, že našim životom vládne systém, ktorý sa nedá udržať, systém odsúdený na to, aby – ak nebude ničím nahradený – zničil úplne všetko.“³

Predpojatosť médií odhaľuje jednostranne poskytovaný priestor pre biznis, ktorý je hlavným zodpovedným za destabilizáciu klímy, prípadne jeho politickým podporovateľom. Medzi posudzovanými výstupmi regionálnych médií sme našli aj neskrývané tlmočenie komerčných záujmov sprevádzané bagatelizovaním opatrení na zastavenie klimatického rozvratu, a to bez akejkoľvek konfrontácie so zisteniami a odporúčaniami celosvetovej siete nezávislých vedcov, ktoré stoja na pevných faktoch.

3 George Monbiot: Why are the crucial questions about Hurricane Harvey not being asked? The Guardian. 29. augusta 2017.

Stratégia v oblasti ochrany ovzdušia do roku 2030, ktorá bude predmetom najbližšieho summitu Európskej únie, je v príkrom rozpore so snahou zvýšiť konkurencieschopnosť oceliarov zo Slovenska a v regióne, i so záujmami slovenskej vlády. Po návšteve U.S. Steel v Košiciach to v sobotu prehlásil predseda vlády Róbert Fico... „Niekoľkokrát sme avizovali, že nemôžeme súhlasiť s cieľmi, ktoré Európska komisia navrhuje... My sme nie preto pred rokom spoločne s U.S. Steel zvedli úspešný boj o zotrvanie tejto významnej fabriky v Košiciach, aby sme teraz súhlasili s dokumentom, ktorý nás vráti do doby ľadovej... ak máme podporovať oceliarsky priemysel na Slovensku, tak je našou povinnosťou tieto posolstvá komunikovať na pôde Európskej únie... Nemôžu nám úradníci v Bruseli diktovať nejaké čísla...“

Fico sa teraz chce pobiť za U.S Steel, 2014
(Korzár)

„Sme jednou z najekologickejších teplární na Slovensku, no zároveň za povolenky, ktoré existujú jedine v EÚ a nikde inde na celom svete, platíme sumy rádovo v miliónoch eur,“ tvrdí generálny riaditeľ a predseda Predstavenstva TEKO Ladislav Koch. „Nemyslím si však, že je správne, aby ambiciózne plány EÚ na znižovanie emisií museli zaplatiť naši spotrebitelia. Producenti CO₂ v Ázii, Ukrajine, Rusku alebo aj na americkom kontinente nič také nepoznajú a nenavýšuje im to ani výrobné náklady...“

Košická tepláreň od nového roka zvyšuje ceny o 6 percent, 2019
(Korzár)

Nediferencované miešanie odborných, komerčných, politických a laických stanovísk a príspevkov k téme zmeny klímy v médiách vytvára informačný „guláš“. Vo verejnosti to budí dojem „pestrosti názorov“ na zmenu klímy, na jej podstatu, príčiny a riešenia. To zneprehľadňuje situáciu, stavia v diskusii o zmene klímy „na roveň“ nezávislých profesionálov, samozvaných hochštaplerov, politikov aj biznismenov so skrytými záujmami. Regionálne médiá tým vytvárajú falošný obraz o pestrej palete riešení a verejnosti podsúvajú „možnosť výberu“ niektorého z prezentovaných prístupov k problému.

Svetlé výnimky

Hranica medzi vecne vyváženou stručnou informáciou, ktorá kultivuje povedomie verejnosti o zmene klímy a jej deformovanou podobou, ktorá naopak už verejnosť zavádza a pacifikuje, je väčšinou veľmi subtílna. V prípade spravodajstva o extrémoch počasia často iba zmena uhlu pohľadu, podložená vhodným výberom údajov a ich korektnou interpretáciou v kontexte stačia na to, aby novinársky výstup splnil kritérium objektivity a zároveň aby exponoval zmenu klímy vo verejnom priestore primerane jej globálnemu a historickému významu.

Obnova rašelinísk má pre človeka a prírodu významné dopady. „Rašelina, ktorá sa tvorí v rašelinisku, je prirodzene veľkou zásobárňou uhlíka absorbovaného rastlinami z ovzdušia, ale pri vysušovaní alebo ťažbe rašeliny naopak dochádza k uvoľňovaniu oxidu uhličitého späť do atmosféry“, vysvetľuje Viera Šefferová z organizácie DAPHNE. Oxid uhličitý je jedným z najvýznamnejších takzvaných skleníkových plynov, ktoré spôsobujú zmeny klímy... Rašeliniská patria medzi najohrozenejšie a najzraniteľnejšie ekosystémy sveta, pričom rovnaká situácia je aj na Slovensku. Rašeliniská sa nachádzajú len na trvalo zamokrených miestach bez prístupu vzduchu, kde sa ukladajú odumreté, nerozložené zvyšky rastlín. Svoj domov tu nachádzajú viaceré vzácne a unikátne druhy rastlín a živočíchov...

Obnova rašelinísk pri Spišskej Belej, 2011
(Spišskobeliansky spravodaj)

...v podmienkach zmenenej klímy, keď dochádza k výrazným anomáliám v časovom aj priestorovom výskyte zrážok, a zároveň sa otepľuje, sa môžu potenciálne rozšíriť podmienky typické pre stepné, respektíve polostepné oblasti aj do južných oblastí Východoslovenskej nížiny... Teplota v Košickom kraji je tak oproti minulosti v lete o tri stupne Celzia vyššia... Klíma sa najintenzívnejšie mení v obciach a mestách... Horúco a sucho so sebou v lete prinášajú nahromadenie vertikálnych mrakov a tým aj vyššie riziko príválových dažďov a povodní... Na prihraničnej rieke Roňava bol tretí povodňový stupeň za ostatných desať rokov vyhlásený 27-krát.

Dolný Zemplín sa pomaly premieňa na step, 2018
(Korzár)

Nasledujúca dvojica spravodajských článkov bola publikovaná v rovnakom regionálnom médiu v tom istom roku a tom istom regióne. Prináša konfrontáciu dvoch rozdielnych prístupov k informovaniu o povodniach, ktoré spôsobili značné škody. Prvý článok smeruje pozornosť čitateľa k rôznym faktorom, ktoré negatívne umocňujú efekt príválových dažďov a provokuje ho uvažovať o potrebe opustiť zaužívané škodlivé stereotypy (v tomto prípade vodohospodárske, ale článok spomína aj iné faktory). Druhý článok iba poukazuje na vzniknuté škody a vytvára dojem, akoby za škody bolo zodpovedné počasie. Práve tento druhý prístup prispel k vzniku absurdného slovného spojenia „boj s klimatickou zmenou“, ktoré médiá na Slovensku často používajú.

...stav lesov je významnou, ale nie jedinou príčinou vzniku povodní. Ďalším faktorom je stav vodných tokov... Regulovaný, napriamovaný tok je ako diaľnica, kde voda naberá na sile... Regulácia má svoje opodstatnenie maximálne v intraviláne mesta či obce, ale nie mimo neho. Dobrým príkladom je rieka Poprad. Pri Huncovciach prirodzene meandruje... voda sa tam môže vyliať na okolité lúky i polia, čím sa významne spomalí príválová vlna. V Kežmarku je už Poprad regulovaný, preto sa znásobuje jeho sila a pod mestom... berie všetko, čo jej stojí v ceste. Väčšie kamene v koryte tiež plnia nenahraditeľnú úlohu pri znižovaní rýchlosti vodného prúdu. Povodňovú situáciu zhoršujú aj všetky zastavané a zaasfaltované plochy...

Príčiny povodní a cesta k náprave, 2014
(Noviny Kežmarok)

Vytrvalý dážď rozvodnil rieky a potoky na severe a východe Slovenska. Najhoršia povodňová situácia v noci na piatok 16. mája 2014 bola v okrese Kežmarok. Situácia sa ale po vlne povodní mierne upokojila... dážď ustal a postupne klesali aj hladiny všetkých väčších i menších tokov... Samospráva začala rátať škody na majetku mesta i obyvateľov...

Povodne opäť zasiahli Slovensko, v Kežmarku pomohol aj dobročinný dar, 2014
(Noviny Kežmarok)

Ďalšia dvojica ukážok prináša kontrast pohľadov na klimatický summit v Paríži v decembri 2015. Aj v tomto prípade boli oba články publikované v rovnakom regionálnom médiu. Prvá ukážka zrozumiteľne zasadila toto podujatie do klimatického a spoločenského kontextu a jednoducho priblížila jeho priamu súvislosť s každodenným životom čitateľa. Druhá ukážka reprezentuje ideologicky zaujatý a obsahovo plytký komentár k tej istej udalosti, s konšpiračným nádychom a bez faktov.

Začiatok decembra sa niesol v duchu rokovaní o katastrofálnych dosahoch klimatických zmien... Dosahy globálneho otepľovania zažívame už na vlastnej koži. V čase, keď sme sa pred časmi borili v snehu, fúka mierny vietor a je desať stupňov nad nulou, v lete nás aj v miernom teplotnom pásme sužujú tropické horúčavy. Ak celosvetovo nenájdeme spôsob, ako týmto zmenám zabrániť, môžu byť následky katastrofálne. Zmena klímy môže ľuďom zničiť živobytie, destabilizovať spoločnosť a zabrániť rozvoju. Môže mať dokonca vplyv na migráciu miliónov ľudí, ktorých z domovov vyženú extrémne suchá, zosuvy pôdy, záplavy, ...zmena podnebia ovplyvňuje aj poľnohospodárstvo, t.j. schopnosť dopestovať si potraviny... Európa... sa ako prvá na svete podujala prijať záväzné ciele... K zlepšeniu situácie môže prispieť každý z nás... Ak zhasnete 5 svetiel tam, kde nepotrebujete svietiť, môžete ušetriť 60 eur a predísť vzniku 400 kg emisií CO₂... Ďalším dobrým tipom úspory je vyťahovanie nabíjačiek zo zásuviek a vypínanie všetkých spotrebičov pred dlhou cestou. Príkladov takýchto opatrení je mnoho, stačí naozaj začať u seba...

Vieme zastaviť globálne otepľovanie? 2015
(Korzár)

...aj keby si parížske atentáty vyžiadali desaťnásobok obetí než 130, je nepredstaviteľné, že by takáto monsterakcia mohla byť odvolaná. Tak či onak, viac než dvesto zadržaných po pouličných násilnostiach, ktoré sa strhli hneď v nedeľu a pondelok, je dosť vážnym príznakom, čo sa bude diať ďalší týždeň a pol, na koľko je megapodujatie naplánované... Ešte nikdy totiž neexistovala v svetovom „establišmente“ taká vysoká miera zhody, že s klimatickými zmenami sa musí niečo robiť. Isteže je vysoko otáznne, či dospejú k akejsi právne záväznej globálnej dohode. Autor dokonca vie, že určite nie. Na rozdiel od poslednej podobnej konferencii v Kodani – ktorú tiež sprevádzali od začiatku do konca násilnosti a výtržnosti – je ale zrejmé, že na dohodu je omnoho viac politickej vôle. Iná vec sú objektívne príčiny, ktoré robia klimatický pakt peknou ilúziou.

Opäť rodeo v Paríži, 2015
(Korzár)

V celej hodnotenej vzorke 225 článkov publikovaných v regionálnych médiách za posledných 5, resp. 9 rokov splnili najvyššie hodnotiace kritériá súčasne iba 4 články (2 %). V Prílohe 4 uvádzame linky na niektoré príklady obsahovo vyvážených, fakticky podložených a adresných článkov týkajúcich sa zmeny klímy, ktoré boli publikované v slovenských a českých médiách.

ZÁVER

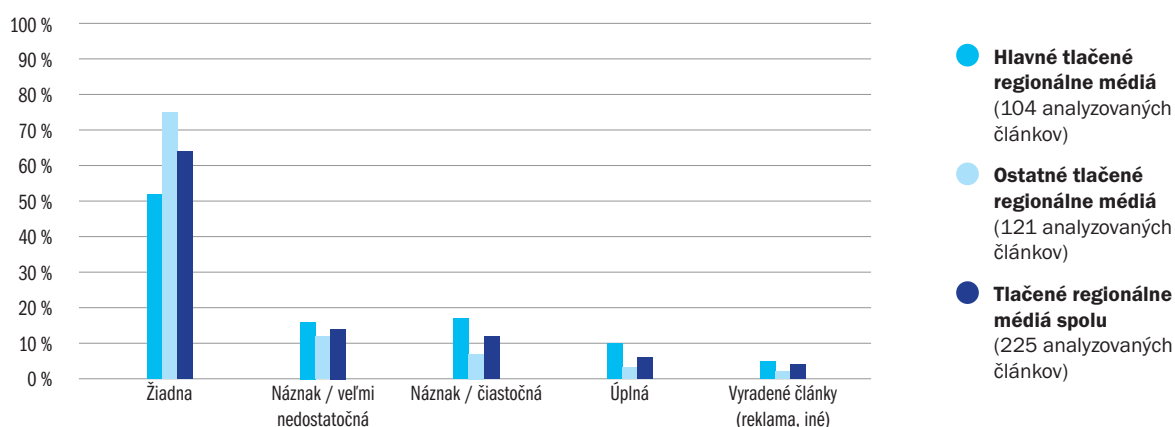
Rozvrat klímy, ktorý už každý človek môže sledovať „voľným okom“, je problém globálneho rozmeru. Má antropogénnu povahu, jeho tempo rastie a žiadna krajina ani región sa mu nevyhne. Jeho dôsledky stavajú ľudstvo pred otázku, ktoré rozsahom a významom nemajú v jeho histórii obdobu. Ak na všetkých úrovniach ľudskej spoločnosti nedôjde k takmer bleskovému, zásadnému a trvalému obratu v jej spotrebných stereotypoch, ktoré sú hlavným zdrojom destabilizácie klímy od priemyselnej revolúcie, spustia sa v prírode globálne spontánne a ďalej nezastaviteľné spätné väzby, ktoré budú problémy exponenciálne prehľbovať a ktoré ľudstvo od určitej hranice už nebude vedieť zvládnuť. Toto tvrdia vedci na základe nezávislého výskumu. A tvrdia to už dlho.

Napriek tomu zmeny klímy sa dotýka iba zlomok celkového obsahu hodnotených regionálnych médií, v ktorých sa vyskytli slová a slovné spojenia, ktoré s klimatickou zmenou úzko súvisia. Z neho sme podrobnejšie analyzovali 30 %. No aj z tohto mikroskopického podielu výstupov regionálnych médií za celé sledované obdobie (5, resp. 9 rokov) iba 5 % možno označiť ako obsahovo a informačne vyvážené a primerane kultivujúce spoločenské vedomie o jednom z najväčších problémov súčasnosti.⁴ Podiel takýchto svetlých výnimiek je dokonca pod úrovňou výskytu článkov, ktoré z hľadiska sledovanej témy hraničia už s dezinformáciami (7 %) a zároveň veľmi ostro kontrastuje s obrovským podielom článkov mizernej informačnej úrovne a bez akejkoľvek zmienky o kontexte a súvislostiach (40 %).⁵

Analýza potvrdila, že regionálne médiá príliš často buď zjednodušujú alebo obchádzajú zistenia a závery vedcov. Väčšina výstupov, v ktorých sa vyskytli hľadané kľúčové slová, neposkytujú čitateľovi takmer žiadne využiteľné informácie o dôležitých súvislostiach zmeny klímy s jeho každodenným správaním a rozhodovaním. Regionálne médiá teda zásadne a plošne zlyhávajú pri plnení jedného zo svojich základných poslání – prinášať do verejného priestoru pravdivé a vyvážené správy a informácie o veciach spoločenského významu. To všetko môže svedčiť o všeobecne nízkej miere informovanosti a poznania problematiky na strane žurnalistov a redakcií, v niektorých prípadoch aj o ich predpojatosti voči sledovanej téme.

Regionálne médiá v súčasnej podobe preto predstavujú bariéru pre vznik a rozvoj novej modernej regionálnej energetickej politiky, ktorá by mala ambíciu adekvátne reagovať na postupujúci klimatický rozvrat. S tým treba seriózne počítať pri všetkých pokusoch o vytvorenie a etablovanie takejto novej politiky.

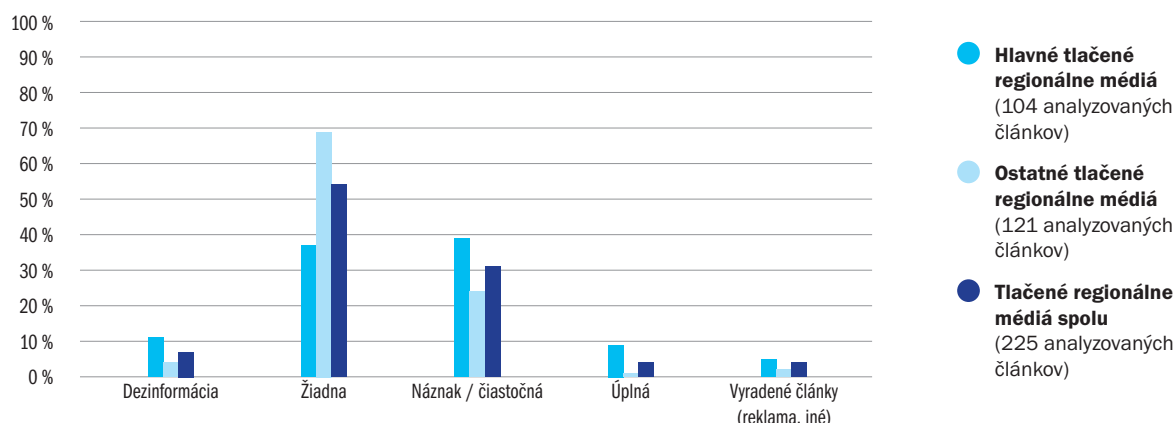
Graf 1a: Výsledky kvalitatívnej analýzy článkov podľa ich obsahovej zrelosti

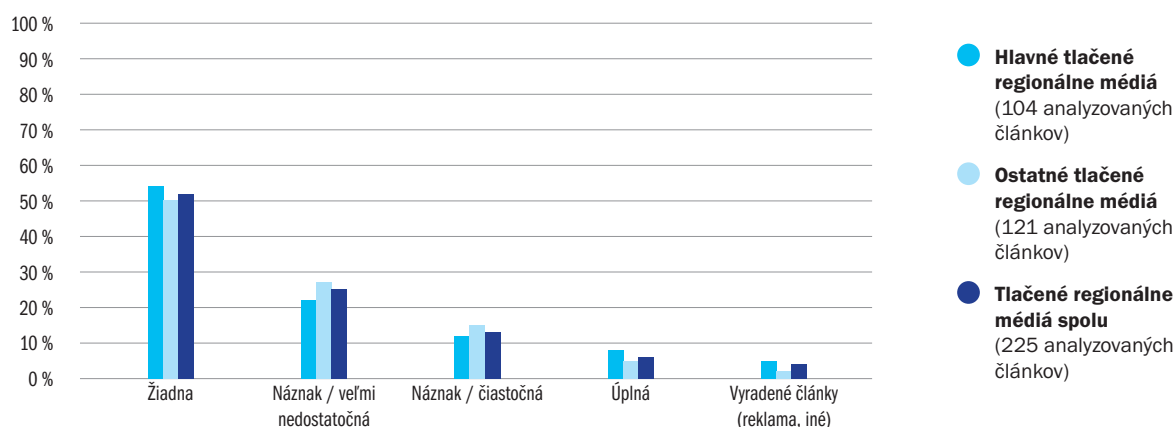
4 Články hodnotené ako obsahovo úplne zrelé a zároveň ako fakticky čiastočne alebo úplne presné a čiastočne alebo úplne adresné.

5 Články bez akejkoľvek obsahovej zrelosti, faktickej presnosti a adresnosti.

Graf 1b: Výsledky kvalitatívnej analýzy článkov podľa ich faktickej presnosti

Graf 1c: Výsledky kvalitatívnej analýzy článkov podľa ich adresnosti

Z reprezentatívneho prieskumu verejnej mienky, ktorý v júni 2019 uskutočnila agentúra FOCUS, totiž vyplýva, že vo všetkých hodnotených okresoch sú primárnym zdrojom informácií o probléme globálneho otepľovania médiá (v Kežmarku 96 %, v Rimavskej Sobote a Rožňave až 98 % respondentov). S výrazným odstupom vo všetkých troch okresoch nasleduje informovanosť prostredníctvom blízkych a známych, zamestnania alebo škôl.⁶

Dobrou správou však môže byť to, že zásadný obrat nastavenia regionálnych médií vo vzťahu k problematike zmeny klímy nevyžaduje takmer žiadne finančné prostriedky. Všeobecne prístupných, vecných a odborne vyvážených zdrojov informácií, analytických a štatistických podkladov a hodnotiacich štúdií je dostatok. Rozhodne najmä záujem a vôľa regionálnych médií k zmene.

Treba poznamenať, že celkový vplyv a dosah regionálnych médií v cieľových okresoch je oproti hlavným masmédiám s celoslovenskou pôsobnosťou iba obmedzený. Vzhľadom na porovnanie početnosti výskytu sledovaných kľúčových slov v regionálnych a celoslovenských tlačných masmédiách (Príloha 3) možno predpokladať, že aj v troch cieľových regiónoch hlavným zdrojom informácií formujúcim verejnú mienku vo vzťahu k sledovanej téme ostávajú práve masmédiá s celoslovenskou pôsobnosťou (komplexné porovnanie ich vplyvu na formovanie verejnej mienky si žiada osobitnú analýzu). Ak by sa však mal vplyv regionálnych médií na miestnu verejnú mienku v budúcnosti posilňovať (napríklad oproti vplyvu médií nadregionálneho charakteru), zmene ich prístupu k problematike zmeny klímy bude treba venovať veľkú pozornosť.

6 Názory občanov na zmenu klímy a význam miestnej energetiky: výsledky prieskumu verejnej mienky, FOCUS. 2019

Príloha 1: Monitorované regionálne médiá v cieľových okresoch

1a: Hlavné tlačené regionálne médiá (Sledované obdobie: 01.01.2014 – 31.12.2018)	1b: Ostatné významnejšie regionálne médiá (Sledované obdobie: 01.01.2010 – 30.04.2019)
Okres Kežmarok	
Korzár	Noviny Kežmarok
Podtatranské noviny	Spišskobeliansky spravodaj
Regionálne vydania SME/MY	Kežmarská Televízia – KTV
Spišský denník	Starovešťan
Tatransko-Spišské ECHO Tatranský denník	Kežmarský informačný expres (internetové)
Okres Rimavská Sobota	
Gemerský denník	Rimaviny
Korzár	Gemerské zvesti/ Gömöri Hírlap
Regionálne vydania SME/MY	Rimava.sk
Novohradské noviny	
Rimavskosobotské ECHO	
Gemerské zvesti	
Okres Rožňava	
Gemerský denník	
Korzár	
Regionálne vydania SME/MY	
Rimavskosobotské ECHO	
Noviny Východu	

Príloha 2: Kľúčové slová, slovné spojenia a ich gramatické variácie zvolené pre analýzu regionálnych médií

Kľúčové slová				
Skupina 1	Skupina 2	Skupina 3	Skupina 4	Skupina 5
Zmena klímy	Adaptácia na zmenu klímy	Ropný zlom	Obnoviteľné zdroje energie	Rast priemernej teploty
Klimatická zmena	Dôsledky zmeny klímy	Parížska dohoda	Obnoviteľné energetické zdroje	Zvýšený výskyt záplav
Klimatická spravodlivosť	Dôsledky klimatickej zmeny	Varovanie vedcov	Zelená energia	Povodeň
Príčiny klimatickej zmeny	Dopady zmeny klímy	IPCC	Fosílna palivá	Rekordná povodeň
Skleníkový efekt	Dopady klimatickej zmeny	Medzivládny panel pre zmenu klímy	Fosílna zdroje	Sucho
Globálne otepľovanie	Adaptačné opatrenia	Emisie CO ₂	Nedostatok energie	Rekordné suchu
Energetická chudoba	Mitigačné opatrenia	Uhlíkové emisie	Elektromobilita	Teplotný rekord
Energetická sebestačnosť	Limity rastu	Producent skleníkových plynov	Elektromobily	Rekordné teplo
Energetická závislosť	Limity prostredia	Emisné kvóty		Teplotný extrém
Stabilizácia klímy	Kritériá udržateľnosti			Posun klimatických pásiem
				Vysušovanie
	Nadspotreba			Pokles hladiny podzemnej vody
				Extrémny počasia
				Veterná smršť
				Nedostatok snehu
				Potravinová bezpečnosť

Príloha 3:**Porovnanie výskytu hľadaných kľúčových slov v hlavných tlačенých médiách s celoslovenskou a regionálnou pôsobnosťou****Sledované obdobie:** 1.1.2014 – 31.12.2018**Monitorované hlavné tlačené médiá s celoslovenskou pôsobnosťou:****Denníky:** Denník N, Hospodárske noviny, Nový čas, Plus 1 deň, Pravda, Sme, Šport, Új Szó**Časopisy:** Bojovník, Extra Plus, Literárny týždenník, Obecné noviny, Vasárnap, Profit, Trend, Roľnícke noviny, TV Oko, ASB, Auto Bild, Auto magazín, Auto Motor a Sport, Autogratias, Autotest, Autožurnál, Atrium, Báječná žena, Beauty & Woman, Break, Chvilka pre teba, Connection, Delet, Diabetik, Diéta, Dobré jedlo, Dom a byt, Emma, Emma Shopping, EuroReport plus, Eurostav, Eurotelevízia, Eva + Adam, Evita, Exclusive, FIT magazín, Fleet, Forbes(Slovensko), Fórum, GoldCar, GoodWill, Hair & Beauty, Haló auto, Harmónia, HORECA magazine, Hudobný život, InfoWare, InStore, Interier – Exterior, Inžinierske stavby, Kilometer, Knižná revue, Komunálne financie, La Femme, Lekárske listy, Liek, Línia, MADAM EVA, Magazín stavebné stroje a mechanizácia, Mama a ja, Maminka, Manažér, TV svet, Medical practice, Miau, Moja psychológia, Moje zdravie, Motor, Môj dom, N magazín, Natankuj auto, next future, Nota bene, Nový Čas bývanie, Nový Čas pre ženy – EXTRA, Nový Čas pre ženy, Nový Čas víkend, Obchod, Odpady, Odpadové hospodárstvo, Off Road 4x4, Parlamentný Kurier, PC REVUE, Pekné bývanie, Playboy, Plus 7 Dni, Praktická Slovenka, PrintProgress, Quark, Revue priemyslu, RODINA deti móda, Rytmus života, Sestra, Slovenka, Slovenský výber, Správa budov, Star, Stavebné materiály, Stop magazín, Stratégie, Systémy logistiky, Šarm, Šarmantná žena – ZDRAVIE, Techbox, Téma, Tovar a predaj, touchIT, Transport a Logistika, Truck & Business, Trucker, Tvorivé ekoBývanie, Týždeň, Urob si sám, Urob si sám Záhrada, VIP magazine, Visions, Vitalita, WOMAN magazín, Zdravie, Zdravie rodiny, Zdravotnícke noviny, Život**Monitorované hlavné tlačené regionálne médiá:**Banskobystrické ECHO, Banskobystrické noviny, Bardejovské ECHO, Bratislavské Noviny, Breznianske ECHO, Brezno, ÉRSEKÚJVÁR – Komárom ECHO, Gemerský denník, Haló Vyhne, Humenské noviny, Hornonitrianske noviny, Kopaničiar expres, Korzár, Košické ECHO, Kysucké ECHO Kysucké noviny, Levické ECHO, Liptovské ECHO, Liptovské noviny, Liptovský Hrádok, Lučenecké ECHO, Ľubovnianske ECHO, Malacký Hlas, Naše novinky Bratislava I, Naše novinky Bratislava II, Naše novinky Bratislava III, Naše novinky Bratislava IV, Naše novinky Bratislava V, Naše novosti, Nitrianske ECHO, Nitrianske noviny, Nové Zámky – Komárno ECHO, Novinky, Noviny juhozápadu, Noviny Poprad, Noviny Stredného Považia, Noviny Žiarskej kotliny, Novohradské noviny, Oravské ECHO, Oravské noviny, Podtatranské noviny, Považské ECHO, Prešovské ECHO, Prešovské noviny, Prešovský večerník, Revúcke listy, Rimavskosobotské ECHO, Senec-Pezinok, Senecké ECHO, Senčan, Slovenské Národné Noviny, Slovenský východ, Spišský denník, Tatransko-Spišské ECHO Tatranský denník, Topoľčianske noviny, Trenčianske ECHO, Trenčianske noviny, Trnavské ECHO, Trnavské noviny, Turčianske ECHO, Turčianske noviny, Týždeň na pohroní, Vranovské noviny, Záhorácke noviny, Zemplínske ECHO, Zemplínske noviny, Zemplínsky denník, Zvolenské ECHO, Zvolensko-podpoľianske noviny, Žiarske ECHO, Žilinské ECHO, Žilinské noviny, Žilinský večerník, Vranovské noviny, Noviny Východu, **+ archív:** Hlas ľudu, Smer, Popradský korzár, BB Smer, Trnavský hlas extra, Košický večer, SE Magazín, Bytča, Rajec, Topoľčany, Vrábľa, Biela Orava, Info Trenčín, Istropolitan, Novinky – Sabinovské, Záhorí, Zvon**Monitorované hlavné tlačené médiá v cieľových okresoch Kežmarok, Rimavská Sobota, Rožňava:****Okres Kežmarok:** Korzár, Podtatranské noviny, Regionálne vydania SME/MY, Spišský denník, Tatransko-Spišské ECHO Tatranský denník**Okres Rimavská Sobota:** Gemerský denník, Korzár, Regionálne vydania SME/MY, Novohradské noviny, Rimavskosobotské ECHO, Gemerské zvesti, Rimaviny**Okres Rožňava:** Gemerský denník, Korzár, regionálne SME/MY, Rimavskosobotské ECHO, Noviny Východu

Skupina / Kľúčové slovo	Počet výskytov hľadaných kľúčových slov v článkoch (sledované obdobie: 01.01.2014 – 31.12.2018)		
	Celoslovenské tlačené médiá	Regionálne tlačené médiá spolu	Médiá v okresoch KK, RS a RV
Skupina 1			
Zmena klímy	1 502	507	28
Klimatická zmena	2 796	856	90
Klimatická spravodlivosť	6	5	0
Príčiny klimatickej zmeny	373	93	11
Skleníkový efekt	169	42	3
Globálne otepľovanie	960	205	15
Energetická chudoba	92	9	1
Energetická sebestačnosť	71	9	1
Energetická závislosť	132	29	5
Stabilizácia klímy	3	0	0
Skupina 1 spolu	6 104	1 755	154
Skupina 2			
Adaptácia na zmenu klímy	65	21	0
Dôsledky zmeny klímy	115	12	1
Dôsledky klimatickej zmeny	101	5	1
Dopady zmeny klímy	29	11	1
Adaptačné opatrenia	96	25	2
Mitigačné opatrenia	7	0	0
Limity rastu	17	1	1
Limity prostredia	1	0	0
Kritériá udržateľnosti	11	0	0
Nadspotreba	115	30	1
Skupina 2 spolu	557	105	7
Skupina 3			
Ropný zlom	3	1	0
Parížska dohoda	349	15	5
Varovanie vedcov	9	0	0
IPCC	85	32	1
Medzivládny panel pre zmenu klímy	9	1	1
Emisie CO ₂	4 355	254	24
Uhlíkové emisie	74	2	0
Producent skleníkových plynov	38	17	2
Emisné kvóty	267	29	12
Skupina 3 spolu	5 189	351	45

TÉMA ZMENY KLÍMY V HLAVNÝCH REGIONÁLNYCH MÉDIÁCH

Skupina / Kľúčové slovo	Počet výskytov hľadaných kľúčových slov v článkoch (sledované obdobie: 01.01.2014 – 31.12.2018)		
	Celoslovenské tlačené médiá	Regionálne tlačené médiá spolu	Médiá v okresoch KK, RS a RV
Skupina 4			
Obnoviteľné zdroje energie	1 603	408	42
Obnoviteľné energetické zdroje	20	7	0
Zelená energia	415	64	9
Fosílna palivá	405	114	9
Fosílna zdroje	88	17	1
Nedostatok energie	154	51	0
Elektromobilita	1 031	163	16
Elektromobily	3 941	784	66
Skupina 4 spolu	7 657	1 608	143
Skupina 5			
Rast priemernej teploty	8	17	0
Zvýšený výskyt záplav	0	0	0
Povodeň	569	444	9
Rekordná povodeň	0	2	0
Sucho	2 895	1 116	12
Rekordné sucho	12	1	1
Teplotný rekord	236	254	28
Rekordné teplo	88	37	2
Teplotný extrém	60	15	0
Posun klimatických pásiem	0	0	0
Vysušovanie	434	80	2
Pokles hladiny podzemnej vody	2	1	0
Extrémny počasie	171	42	10
Veterná smršť	267	228	21
Nedostatok snehu	117	119	2
Potravinová bezpečnosť	486	55	4
Skupina 5 spolu	5 345	2 411	91
Všetky skupiny spolu	24 852	6 230	440

Príloha 4: Príklady dobrej mediálnej praxe

Sucho mení Krkonoše před očima. Rašeliniště vysychají a tamní lesy brzy umřou. seznamzpravy.cz, 9. 7. 2019
<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/sucho-meni-krkonose-pred-ocima-raseliniste-vysychaji-a-tamni-lesy-brzy-umrou-75561?seq-no=17&dop-ab-variant=&source=clanky-home>

Zmeny klímy pravdepodobne zvýšili nedávne horúčavy o štyri stupne, ukazuje štúdia. HNonline, 3.7.2019
<https://science.hnonline.sk/klima-a-fyzika/1968856-zmeny-klimy-pravdepodobne-zvysili-nedavne-horucavy-o-styri-stupne-ukazuje-studia>

Zachraňovanie sveta je skvelý spôsob, ako sa nezbláznit z jeho nastávajúcej skazy. Denník N, 30.6.2019
<https://dennikn.sk/1513344/odomykame-zachranovanie-sveta-je-skvely-sposob-ako-sa-nezblaznit-z-jeho-nastavajucej-skazy/?ref=in>

Saharský vítr promění Česko ve výheň. Tropická neděle přinese až 38 stupňů Celsia. seznamzpravy.cz, 30. 6. 2019
<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/extremni-teploty-trapi-cely-svet-slavky-se-na-pobrezi-kalifornie-ve-svych-schrankach-vari-75174?seq-no=3&dop-ab-variant=&source=clanky-home>

Švédí presadajú z lietadiel do vlakov, majú strach z klimatickej zmeny. Denník N, 15.6.2019
<https://dennikn.sk/1500353/svedi-presadaju-z-lietadiel-do-vlakov-maju-strach-z-klimatickej-zmeny/?ref=tema>

Jednomyseľné rozhodnutie: Malá obec v Rakúsku vyhlásila stav klimatickej núdze. Nový čas, 14.6.2019
<https://www.cas.sk/clanok/850974/jednomyselne-rozhodnutie-mala-obec-v-rakusku-vyhlasila-stav-klimatickej-nudze/>

Slováci by mohli byť v produkcii zemiakov sebestační, chyba ale lepšia podpora od štátu. Nový čas, 12.6.2019
<https://www.cas.sk/clanok/849766/slovaci-by-mohli-byt-v-produkcii-zemiakov-sebestacni-chyba-ale-lepsia-podpora-od-statu/>

Pripravte sa na horúčavy! Klimatológ o počasí v nasledujúcich mesiacoch: Čaká nás tropické leto. Nový čas, 6.6.2019
<https://www.cas.sk/clanok/847357/pripravte-sa-na-horucavy-klimatolog-o-pocasi-v-nasledujucich-mesiacoch-caka-nas-tropicke-leto/>

Krajinná architektka Hudeková: Bratislava nebude ako Stredomorie, vtrhnú sem extrémny. Denník N, 3.6.2019
<https://dennikn.sk/1487933/krajinna-architektka-hudekova-bratislava-nebude-ako-stredomorie-vtrhnu-sem-extremny/?ref=tema>

Matečná: Aj naše mestá a obce sa musia pripraviť na zmenu klímy. eTrend, 22.5.2019
<https://www.etrend.sk/ekonomika/matecna-aj-nase-mesta-a-obce-sa-musia-pripravit-na-zmenu-klimy.html>

Čaká nás sucho, extrémne horúčavy, záplavy a masívna migrácia. Nemáme ani 12 rokov, vraví ekológ. Denník N, 21.3.2019
<https://dennikn.sk/1415598/caka-nas-sucho-extremne-horucavy-zaplavy-a-masivna-migracia-nemame-ani-12-rokov-vravi-ekolog/>

Země je ve smrtící spirále. Zachránit nás mohou jen radikální změny. Deník Referendum, 19.12.2018
<http://denikreferendum.cz/clanek/28839-zeme-je-ve-smrtici-spirale-zachranit-nas-mohou-jen-radikalni-zmeny>

Změny klimatu doléhají čím dál zřetelněji. Padají teplotní rekordy. Deník Referendum, 08.11.2018
<http://denikreferendum.cz/clanek/28606-zmeny-klimatu-dolehaji-cim-dal-zretelneji-padaji-teplotni-rekordy>

Guterres: Svet musí do roku 2020 zabrániť nespútanej klimatickej zmene. Pravda, 11.9.2018
<https://spravy.pravda.sk/svet/clanok/483730-guterres-svet-musi-do-roku-2020-zabranit-nesputanej-klimatickej-zmene/>

Narodení v blbej časti planéty: kto si zmenu klímy nemôže dovoliť dvakrát. HNonline, 18.8.2018
<https://hnonline.sk/svet/1794315-meniace-sa-podnebie-planety-komplikuje-boj-proti-chudobe>

Apríl bol najteplejší v histórii, koncom mája môže nastať katastrofa. eTrend, 12.5.2018
<https://www.etrend.sk/ekonomika/mandarinky-na-slovensku-podla-klimatologa-sa-moze-juh-zmenit-na-subtropy.html>

Aj Slovensko musí riešiť otázku zmeny klímy, pripomína analytička. SME, 12.12.2017
<https://ekonomika.sme.sk/c/20717196/aj-slovensko-musi-riesit-otazku-zmeny-klimy-pripomina-analyticka.html>

Mesto vytvorilo prvú zelenú strechu na Domove seniorov Archa na Kramároch. Slovenka, 14.6.2017
<http://slovenka.zenskyweb.sk/clanok/37368-mesto-vytvorilo-prvu-zelenu-strechu-na-domove-seniorov-archa-na-kramaroch>

Dnes povodne, zajtra cyklóny? Čím vyššia teplota, tým väčšie problémy. HNonline, 24.1.2017
<https://slovensko.hnonline.sk/896395-dnes-povodne-zajtra-cyklony-cim-vyssia-teplota-tym-vacsie-problemy>

Ako bojovať proti globálnemu otepľovaniu? Dáni chcú zdaníť hovädzinu. eTrend, 3.5.2016
<https://www.etrend.sk/ekonomika/dansko-v-boji-proti-klimatickym-zmenam-uvazuje-nad-zdanenim-cerveneho-masa.html>

Podarí sa skrotiť oteplenie? SME, 30.11.2015
<https://komentare.sme.sk/c/8089411/podari-sa-skrotit-oteplenie.html?ref=av-center>

Školy budú popularizovať opatrenia proti zmene klímy. Slovenka, 19.8.2014
<http://slovenka.zenskyweb.sk/skoly-budu-popularizovat-opatrenia-proti-zmene-klimy>

Klímu v meste majú zlepšiť „zelené“ projekty. SME, 13.5.2014
<https://bratislava.sme.sk/c/7200739/klimu-v-meste-maju-zlepsit-zelene-projekty.html>